

THOMAS VAN GILST VAN DE
EUROPESE INVESTERINGSBANK:

‘ER IS GELD GENOEG, MAAR TE WEINIG GESCHIKTE PROJECTEN’

Tekst Kees Jan van Kesteren

Om het Europese drinkwater schoon en de verwerking van het afvalwater op peil te houden, zijn de komende jaren vele miljarden euro's nodig. Daar komen nog de investeringen bij om de verwachte gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dat geld moet ergens vandaan komen.

Thomas van Gilst

De Europese Investeringsbank is een van de grootste financiers op watergebied ter wereld. De EIB, met hoofdkantoor in Luxemburg, investeerde de afgelopen jaren een kleine vier miljard euro per jaar in waterprojecten. Negentig procent daarvan gaat in projecten binnen de Europese Unie. De Nederlander Thomas van Gilst geeft leiding aan de projectdivisie Water, onderdeel van het projectendirectoraat van de EIB. “De bank is een publieke instelling. Wij hebben geen winstoogmerk, maar financieren projecten om de beleidsdoelstellingen van de Europese Unie te ondersteunen.”

En de onderwerpen klimaatverandering en waterbeheer staan hoog op de agenda in Europa. Per jaar honoreert de EIB circa 35 leningen voor waterprojecten, met gemiddeld rond de honderd miljoen euro per project. Maar er is ruimte voor meer. “Ieder jaar wijzen we toch ongeveer tien projecten af. Dat zijn aanvragen waarvan al in een heel vroeg stadium duidelijk is dat ze niet goed verantwoord of voorbereid zijn.”

NIET GENOEG (GOEDE) PROJECTVOORSTELLEN

De EIB wijst dus zelden waterprojecten af omdat er geen financieringsruimte meer beschikbaar is. Sterker nog: de bank, en dus ook de projectdivisie Water, hanteert harde doelen over de bedragen die ze wil investeren om klimaatverandering tegen te gaan of de effecten ervan verzachten. De targets zijn gebaseerd op de (klimaat)doelstellingen van de Europese Unie en goedgekeurd door de lidstaten en de Commissie, de aandeelhouders van de bank.

“Hoewel de doelen dus breed gedragen worden,” zegt Van Gilst, “hebben we moeite ze te halen.” Er worden niet genoeg goede projecten ingediend, terwijl de watersector een grote rol kan spelen bij het halen van de klimaatdoelstellingen, en in het verlengde daarvan de targets van de bank. “Juist door gebruik te maken van de kennis van waterspecialisten, kunnen we projecten inhoudelijk versterken en dus het aantal projecten vergroten.”

MEER PROJECTEN VAN NEDERLANDS NIVEAU

Van Gilst weet ook dat het meten van de klimaatbijdrage – vooral aan klimaatadaptatie – een lastige taak is. Er bestaat immers geen universele methodologie voor. Hij noemt Ne-

‘Start-ups komen moeilijk in aanmerking voor een lening’

derland vooruitstrevend op klimaatgebied, vooral overheid en waterschappen. “Hoe je het ook meet, leveren vooral de waterschappen een grote bijdrage aan klimaatadaptatie. Van zulke projecten mogen er best meer zijn!”

Om meer geschikte aanvragen binnen te krijgen, staat de EIB indieners van projectvoorstellen al in de planfase bij. Zowel buiten Europa, waar de behoefte het grootst is, maar ook binnen de EU, kan het bijvoorbeeld haalbaarheidsstudies of milieu-effectrapportages financieren. “Ook binnen Europa kampen sommige klanten met capaciteitsproblemen of een gebrek aan ervaring. Kleinere gemeenten of waterbeheerders hebben niet de expertise in huis om grote projecten op te stellen. Voor Europa als geheel is het natuurlijk wel van belang dat het waterbeheer ook daar op orde is.”

BREDE MEETLAT

Ingediende waterprojecten worden niet alleen op hun financiële en technische merites beoordeeld, maar ook langs een bredere meetlat gelegd om te bepalen welke impact een project heeft op de samenleving. “We kijken niet alleen naar de financiële haalbaarheid van een project, maar ook naar de economische kosten en baten voor de maatschappij als geheel. Hierin onderscheiden wij ons, als publieke instelling, normaliter van private instellingen die de winstdoelstellingen voorop plaatsen.”

De circa 35 waterprojecten die het EIB jaarlijks honoreert, zijn verdeeld over drink- en afvalwaterprojecten en, in iets mindere mate, maatregelen tegen overstromingen. “De afgelopen tien jaar zagen we een toename in investeringen in afvalwaterzuivering, dit om tijdig aan de steeds stringenter wordende normen te voldoen. Maar er blijft in Europa behoefte aan investeringen in de vernieuwing en vervanging van onze basisvoorzieningen. Wij hebben geen voorkeur voor een onderwerp, ze hebben allemaal onze prioriteit.”

WATERVEILIGHEID

Dat zal in de nabije toekomst waarschijnlijk ook niet veranderen. De EIB heeft aangekondigd later dit jaar met een update van de eigen watersectorstrategie te komen. Waterveiligheid zal daarbij het kernthema zijn. Dat thema is

bewust zo breed opgezet, legt Van Gilst uit: “Als EIB willen we in het hele waterspectrum een aanjager van maatschappelijk belangrijke investeringen blijven.”

Behalve naar ‘klimaatprojecten’, is de EIB daarbij ook op zoek naar manieren om innovatie in de watersector te bevorderen en te investeren in de industriële sector. “Grotere technologiebedrijven hebben niet veel drempels, maar voor de kleinere start-ups is dit anders. De watersector is noodzakelijkerwijs conservatief en ook gefragmenteerd. Start-ups kunnen dus moeilijk snel genoeg volume draaien om hun ontwikkelingskosten en groei te financieren en komen dus moeilijk in aanmerking voor een lening.”

De EIB probeert innovaties op meerdere manieren te ondersteunen. Onder andere via fondsen waarin de EIB participeert en door het contact met de industriële sector te zoeken. “We willen dat de Europese watersector haar leidende rol behoudt. Daar zijn innovaties voor nodig. De industrie kan commercieel veel baat hebben bij geavanceerdere oplossingen voor hun industriële waterhuishouding en dus als een vliegwiel fungeren voor innovatie oplossingen van Europese bodem.” |

NOOIT MEER DAN VIJFTIG PROCENT FINANCIERING

Het geld dat de Europese Investeringsbank uitleent, wordt niet opgebracht door de Europese belastingbetalers.

De EIB leent het op de kapitaalmarkt door obligaties uit te geven. Dankzij de Triple-A kredietstatus kan de bank dat goedkoop doen. De investeringen van de EIB kunnen echter niet overal op evenveel enthousiasme rekenen. De Bank Nederlandse Gemeenten betichtte de EIB in haar onlangs verschenen halfjaarsbericht bijvoorbeeld van marktverstoring gedrag. Van Gilst zegt dat de EIB als publieke instelling nooit meer dan vijftig procent van een project financiert. “Dit doen we juist om de private sector aan te trekken of in ieder geval niet oneerlijk weg te concurreren. Anders gesteld, wij eisen van instellingen die bij ons lenen dat er ook andere financiers voor het project zijn. Niet alle publieke instellingen hebben deze zelfbeperking.”